

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA WE WROCŁAWIU

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071)344 65 87, (071)34 05 920, fax (071)34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 61- 44/11/AJ/

Wrocław, 31 grudnia 2013 r.

DECYZJA CZĘŚCIOWA nr RWR 44/2013

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, ust. 5 i ust. 6 tej ustawy oraz art. 104 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działanie ww. przedsiębiorcy polegające na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia Wszystko co w domu”, przyjętym uchwałą nr 87/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 11 lipca 2007 r., wraz z Aneksm nr 1, przyjętym uchwałą nr 234/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 6 grudnia 2007 r. postanowienia o treści:

„Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ubezpieczonych ruchomościach domowych i/lub stałych elementach wykończeniowych powstałe wskutek umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w mieszkaniu (...).” (§ 6 ust. 1 pkt 1), wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w mieszkaniu,

- szkody wyrządzonej umyślnie przez osoby bliskie oraz osoby wykonujące pracę w mieszkaniu,

podczas gdy zgodnie z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez

ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206),

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 25 stycznia 2013 r.

II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy i art. 104 § 2 k.p.a., po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działanie ww. przedsiębiorcy polegające na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań Wspólny Parasol”, zatwierdzonym uchwałą nr 89/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 11 lipca 2007 r. wraz z Aneksm nr 1, przyjętym uchwałą nr 233/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 6 grudnia 2007 r. postanowienia o treści:

„Zakres ubezpieczenia nie obejmuje i Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ruchomościach domowych powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w miejscu ubezpieczenia (...).” (§ 6 ust. 1 pkt 1), wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w miejscu ubezpieczenia (...),

- szkody wyrządzonej umyślnie przez osoby bliskie oraz osoby wykonujące pracę w miejscu ubezpieczenia,

podczas gdy zgodnie z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1, w związku z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym,

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 22 lutego 2013 r.

III. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, ust. 5 i ust. 6 tej ustawy i art. 104 § 2 k.p.a., po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działanie ww. przedsiębiorcy polegające na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych Pod własnym dachem”, zatwierdzonym uchwałą nr 76/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 11 lipca 2007 r. wraz z Aneksem nr 1, przyjętym uchwałą nr 231/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 6 grudnia 2007 r. oraz Aneksem nr 2, przyjętym uchwałą nr 50/2008 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 24 lipca 2008 r. postanowienia o treści:

„Niezależnie od wyłączeń przedmiotowych zawartych w § 3 ust. 9 owu oraz wyłączeń zawartych w przepisach regulujących odpowiednie warianty ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników lub osób, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu a także osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z Ubezpieczonym (...).” (§ 10 ust. 1 pkt 1), wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników lub osób, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu, a także osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z Ubezpieczonym,

- szkody wyrządzonej umyślnie przez pracowników Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub osoby, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu, a także osoby bliskie dla Ubezpieczonego,

podczas gdy zgodnie z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1, w związku z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym,

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 25 stycznia 2013 r.

IV. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, ust. 5 i ust. 6 tej ustawy i art. 104 § 2 k.p.a., po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działanie ww. przedsiębiorcy polegające na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco”, stanowiącym załącznik do uchwały Zarządu nr 62/2009 z dnia 18 maja 2009 r., postanowienia treści:

„Zakres odpowiedzialności nie obejmuje szkód wyrządzonych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego, osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osób przez niego zatrudnionych oraz wszelkich innych osób upoważnionych do użytkowania pojazdu.” (§ 4 ust. 1 pkt 2),

wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego, osób, z którymi

pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osób przez niego zatrudnionych oraz wszelkich innych osób upoważnionych do użytkowania pojazdu,
- szkody wyrządzonej umyślnie przez osoby zatrudnione przez Ubezpieczonego oraz wszelkie inne osoby upoważnione do użytkowania pojazdu,
podczas gdy zgodnie z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1, w związku z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym,

i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

V. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 33 ust. 4, ust. 5 i ust. 6 tej ustawy,
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punktach I, II i III sentencji decyzji karę pieniężną w wysokości 3 723 991,00 zł (słownie: trzy miliony siedemset dwadzieścia trzy tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt jeden złotych) płatną do budżetu państwa.

VI. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 33 ust. 4, ust. 5 i ust. 6 tej ustawy,
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie IV sentencji decyzji karę pieniężną w wysokości 1 595 996,00 zł (słownie: jeden milion pięćset dziewięćdziesiąt pięć tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt sześć złotych) płatną do budżetu państwa.

UZASADNIENIE

1. Do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w pismach z dnia 13 kwietnia 2010 r. (RU/83/PW/10) i 16 lipca 2010 r. (RS/172/PW/10), wpłynęły informacje pochodzące od Rzecznika Ubezpieczonych, dotyczące możliwości stosowania przez Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska S.A. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Rodziny Hiszpańskich 1 (poprzednio Towarzystwo Ubezpieczeniowe Allianz Polska S.A.), dalej również jako: Allianz Polska S.A. lub Spółka, w obrocie konsumenckim wzorców umownych, które mogą zawierać postanowienia naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Dowód: karta 9-24.

2. W związku z informacjami przekazanymi przez Rzecznika Ubezpieczonych, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Delegatura we Wrocławiu) wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością prowadzoną przez Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska S.A. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Rodziny Hiszpańskich 1, nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach.

Przeprowadzona w toku postępowania wyjaśniającego analiza prawna wzorców umownych Allianz Polska S.A., pozwoliła stwierdzić, iż istnieje podstawa do wszczęcia postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Dowód: karta 25-26.

3. W związku z powyższym, postanowieniem Nr 260/2011 z dnia 22 grudnia 2011 r., Prezes Urzędu wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w:

1) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na zamieszczeniu we wzorcu umowy pod nazwą: „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco”, stanowiącym załącznik do Uchwały Zarządu nr 62/2009 z dnia 18 maja 2009 r., w § 9 ust. 10, postanowienia o treści: „W przypadku wyceny wysokość szkody ustala się w cenach netto, tj. bez naliczania podatku od towarów i usług (VAT), w oparciu o:

a) ceny materiałów nieoryginalnych części zamiennych o porównywalnej jakości, o których mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (Dz. U. Nr 38, poz. 329 z dnia 6 marca 2003);

b) systemy kosztorysowania Audatex dla wymiaru robocizny;

c) z zastosowaniem stawek średnich dla robocizny ustalonych na terenie miejsca zamieszkania posiadacza pojazdu.”,

które to postanowienie może być postanowieniem umownym wpisanym do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1265;

2) art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na ograniczaniu zakresu odpowiedzialności Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna wobec konsumentów realizujących roszczenie w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdu, poprzez uznanie, że brak możliwości korzystania z pojazdu jest szkodą niemajątkową, a w konsekwencji wyłączeniu lub ograniczeniu prawa konsumentów do refundacji kosztów najmu samochodu zastępczego, co może stanowić naruszenie art. 361 § 1 i § 2 Kodeksu cywilnego, w związku z art. 34 ust. 1 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.);

3) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia Wszystko co w domu”, przyjętym uchwałą nr 87/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 11 lipca 2007 r., wraz z Anekssem nr 1, przyjętym uchwałą nr 234/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 6 grudnia 2007 r. postanowienia o treści: „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia,

Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ubezpieczonych ruchomościach domowych i/lub stałych elementach wykończeniowych powstałe wskutek umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w mieszkaniu (...).” (§ 6 ust. 1 pkt 1), wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w mieszkaniu,

- szkody wyrządzonej umyślnie przez osoby bliskie oraz osoby wykonujące pracę w mieszkaniu, podczas gdy zgodnie z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206);

4) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań Wspólny Parasol”, zatwierdzonym uchwałą nr 89/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 11 lipca 2007 r. wraz z Aneksem nr 1, przyjętym uchwałą nr 233/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 6 grudnia 2007 r. postanowienia o treści:

„Zakres ubezpieczenia nie obejmuje i Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ruchomościach domowych powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w miejscu ubezpieczenia (...).” (§ 6 ust. 1 pkt 1),

wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w miejscu ubezpieczenia (...),

- szkody wyrządzonej umyślnie przez osoby bliskie oraz osoby wykonujące pracę w miejscu ubezpieczenia,

podczas gdy zgodnie z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1, w związku z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym;

5) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych Pod własnym dachem”, zatwierdzonym uchwałą nr 76/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 11 lipca 2007 r. wraz z Aneksem nr 1, przyjętym uchwałą nr 231/2007 Zarządu TU Allianz Polska S.A. z dnia 6 grudnia 2007 r. oraz Aneksem nr 2, przyjętym uchwałą nr 50/2008 Zarządu TU Allianz Polska S.A. z dnia 24 lipca 2008 r. postanowienia o treści:

„Niezależnie od wyłączeń przedmiotowych zawartych w § 3 ust. 9 owu oraz wyłączeń zawartych w przepisach regulujących odpowiednie warianty ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników lub osób, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu a także osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z Ubezpieczonym (...).” (§ 10 ust. 1 pkt 1), wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników lub osób, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu, a także osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z Ubezpieczonym,

- szkody wyrządzonej umyślnie przez pracowników Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub osoby, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu, a także osoby bliskie dla Ubezpieczonego, podczas gdy zgodnie z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1, w związku z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym;

6) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco”, stanowiącym załącznik do uchwały Zarządu nr 62/2009 z dnia 18 maja 2009 r., postanowienia o treści: „Zakres odpowiedzialności nie obejmuje szkód wyrządzonych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego, osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osób przez niego zatrudnionych oraz wszelkich innych osób upoważnionych do użytkowania pojazdu.” (§ 4 ust. 1 pkt 2), wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego, osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osób przez niego zatrudnionych oraz wszelkich innych osób upoważnionych do użytkowania pojazdu,

- szkody wyrządzonej umyślnie przez osoby zatrudnione przez Ubezpieczonego oraz wszelkie inne osoby upoważnione do użytkowania pojazdu,

podczas gdy zgodnie z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1, w związku z art. 4 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Ponadto - zgodnie z punktem VII Postanowienia nr 260/2011 - Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów następujące materiały zgromadzone w postępowaniu wyjaśniającym sygn. akt RWR 403-29/10/AJ:

- 1) pismo Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 13 kwietnia 2010 r. (RU/83/PW/10);
- 2) pismo Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 16 lipca 2010 r. (RS/172/PW/10);

- 3) pismo Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 sierpnia 2010 r. (RWR-29/10/AJ/1);
- 4) pismo Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna z dnia 15 września 2010 r.;
- 5) odpis aktualny z KRS Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska S.A. w Warszawie;
- 6) pisma TU Allianz Polska S.A. z dnia: 21 maja 2007 r. (znak: ZOC-1005264), 4 marca 2009 r. (znak: 115-1063585), 23 października 2009 r. (znak: 100-1115601), 6 czerwca 2008 r. (znak: 103-1018010);
- 7) wzorzec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco”, stanowiące załącznik do uchwały Zarządu nr 62/2009 z dnia 18 maja 2009 r.”;
- 8) wzorzec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań Wspólny Parasol”, zatwierdzone uchwałą nr 89/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 11 lipca 2007 r. wraz z Aneksem nr 1, przyjętym uchwałą nr 233/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 6 grudnia 2007 r.,
- 9) wzorzec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Wszystko co w domu”, przyjęte uchwałą nr 87/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 11 lipca 2007 r., wraz z Aneksem nr 1, przyjętym uchwałą nr 234/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 6 grudnia 2007 r.;
- 10) wzorzec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych Pod własnym dachem”, zatwierdzone uchwałą nr 76/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 11 lipca 2007 r. wraz z Aneksem nr 1, przyjętym uchwałą nr 231/2007 Zarządu TU Allianz Polska S.A. z dnia 6 grudnia 2007 r. oraz Aneksem nr 2, przyjętym uchwałą nr 50/2008 Zarządu TU Allianz Polska S.A. z dnia 24 lipca 2008 r.”.

Dowód: karta 2-7.

4. Samodzielny charakter zarzutów zawartych w postanowieniu Nr 260/2011 z dnia 22 grudnia 2011 r. o wszczęciu postępowania wskazywał, iż mogą one stanowić przedmiot odrębnych rozstrzygnięć. Z uwagi na to, zasadne było wydanie przez Prezesa Urzędu decyzji częściowych, w rozumieniu art. 104 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego. W myśl tego przepisu, decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji. K.p.a., przewidując w przepisie art. 104 § 2 wydanie decyzji częściowej, nie określa przesłanek dopuszczalności wydania takiej decyzji. Należy w związku z tym przyjąć, że możliwość wydania decyzji częściowej wiąże się z charakterem przedmiotu postępowania, który może być w tym sensie podzielny, że „możliwe będzie rozstrzygnięcie kolejno co do istoty o kilku elementach składających się na całe uprawnienie lub obowiązek”. Zgodnie z zasadą prawdy materialnej decyzja częściowa może być wydana wówczas, gdy część sprawy została dostatecznie wyjaśniona i jest tego rodzaju, że może być przedmiotem odrębnego rozstrzygnięcia (tak: A. Wróbel, Komentarz do art. 104 kodeksu postępowania administracyjnego, LEX el./2012 i J. Borkowski Komentarz, 1996, s. 454). Sprawa w zakresie zarzutów określonych w pkt I i II postanowienia o wszczęciu postępowania została dostatecznie wyjaśniona wcześniej, a zatem Prezes Urzędu wydał w dniu 31 grudnia 2012 r. decyzję częściową nr 45/2012. Pozostało zatem rozpatrzyć sprawę w zakresie zarzutów zawartych w punktach od III do VI ww. postanowienia Nr 260/2011.

Dowód: karta 401-414.

5. Odnosząc się do zarzutów zawartych w punktach od III do VI postanowienia o wszczęciu postępowania Nr 260/2011, Allianz Polska S.A. - w piśmie z dnia 10 stycznia 2012 r. – wskazał, co następuje:

W kwestii odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za rażące niedbalstwo ubezpieczonego/ubezpieczającego (art. 827 § 1 k.c.), Allianz Polska S.A. podkreślił, iż zasadą w przypadku wyrządzenia szkody na skutek rażącego niedbalstwa jest brak odpowiedzialności ubezpieczyciela, a wyjątkiem od tej zasady jest zaistnienie przesłanek słuszności. W ocenie Allianz Polska S.A. wyjątek ten musi być ściśle interpretowany, gdyż wypłata odszkodowań pochodzi z funduszy składek ubezpieczeniowych, a zatem tego rodzaju nadzwyczajna wypłata (w przypadku rażącego niedbalstwa) musi pozostawać w relacji do potrzeb nie tylko danego ubezpieczonego, dopuszczającego się rażącego niedbalstwa, ale także do relacji potrzeb pozostałych ubezpieczonych. Mając na uwadze przytoczone powyżej argumenty, Allianz Polska S.A. stanął na stanowisku, że jego proces likwidacji szkód pozostaje w zgodzie z brzmieniem art. 827 § 1 k.c. Podał, że „w zakresie odpowiedzialności w sytuacji wyrządzenia szkody z tytułu rażącego niedbalstwa zawsze badany jest związek przyczynowy między zdarzeniem sprawczym a szkodą oraz przed wydaniem decyzji bierze pod uwagę przepisy powszechnie obowiązujące, w tym nakazujące badanie okoliczności, czy za wypłatą nie przemawiają względy słuszności.”

Wypowiadając się w kwestii tzw. klauzuli reprezentantów Spółka wskazała: „analizując całość art. 827 k.c. należy stwierdzić, iż określa on zakres ubezpieczalności - określa co nie może być objęte ochroną ubezpieczeniową i wskazuje jednocześnie, iż wszelkie inne nie wymienione szkody mogą zostać objęte ochroną ale w tym zakresie strony umowy na zasadzie swobody umów mogą ustalić zakres ubezpieczenia poprzez wyłączenie szkód spowodowanych przez wskazane w umowie osoby. Wobec powyższego, działając w granicach art. 827 k.c., zakład ubezpieczeń może w warunkach wyłączyć odpowiedzialność za szkody spowodowane z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa wyraźnie wskazanych osób. Ubezpieczający/ubezpieczony np. powierzając swój samochód innej osobie upoważnia ją do korzystania z pojazdu, a w przypadku zaistnienia awarii w pojeździe jednocześnie upoważniają do korzystania w jego imieniu z ochrony ubezpieczeniowej i deleguje jej swoje prawa i obowiązki wynikające z umowy ubezpieczenia. (...) Z uwagi na charakter ubezpieczenia, przedmiot ubezpieczenia w ubezpieczeniach od kradzieży i uszkodzenia pojazdu oraz w ubezpieczeniach mieszkaniowych, odpowiedzialność ubezpieczyciela nie obejmuje szkód wyrządzonych umyślnie czy też w wyniku rażącego niedbalstwa osób, którym mienie/opiekę nad nim powierzono. Uważamy, że stanowisko Spółki w zakresie klauzuli reprezentantów jest zgodne z prawem i stanowiskiem doktryny.”

Dowód: karta 179-185.

6. Allianz Polska S.A. został zawiadomiony o możliwości zapoznania się z aktami sprawy, a następnie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów.

Dowód: karta 526.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

2. 1. Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska Spółka Akcyjna w Warszawie z siedzibą przy ul. Rodziny Hiszpańskich 1, jest przedsiębiorcą wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000028261. Przedmiotem działalności przedsiębiorcy są między innymi ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe, działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych.

Dowód: karta 36-46.

2.2. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Allianz Polska S.A. zawierał z konsumentami umowy, posługując się przy tym wzorcami umów o nazwach:

1) „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco”, dalej także: OWU autocasco, zatwierdzone uchwałą Zarządu TU Allianz Polska S.A. nr 62/2009 z dnia 18 maja 2009 r., które zawierały postanowienia o treści:

„Zakres odpowiedzialności nie obejmuje szkód wyrządzonych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego, osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osób przez niego zatrudnionych oraz wszelkich innych osób upoważnionych do użytkowania pojazdu”.

Dowód: karta 47-59.

2) „Ogólne warunki ubezpieczenia Wszystko co w domu”, dalej także: „OWU Wszystko co w domu”, przyjęte uchwałą nr 87/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 11 lipca 2007 r., wraz z Aneksem nr 1, przyjęte uchwałą nr 234/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 6 grudnia 2007 r., które zawierały postanowienie o treści:

„Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ubezpieczonych ruchomościach domowych i/lub stałych elementach wykończeniowych powstałe wskutek umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w mieszkaniu oraz ich działanie pod wpływem alkoholu, narkotyków, środków psychotropowych oraz innych środków powodujących zaburzenia świadomości, które miało wpływ na powstanie szkody.”

Dowód: karta 60-121.

3) „Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań Wspólny Parasol”, dalej także: „OWU Wspólny Parasol”, zatwierdzone uchwałą nr 89/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 11 lipca 2007 r. wraz z Aneksem nr 1, przyjętym uchwałą nr 233/2007 Zarządu TU Allianz z dnia 6 grudnia 2007 r., które zawierały postanowienie o treści:

„Zakres ubezpieczenia nie obejmuje i Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ruchomościach domowych powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w miejscu ubezpieczenia oraz ich działania pod wpływem alkoholu, narkotyków, środków psychotropowych oraz innych środków powodujących zaburzenia świadomości, które miało wpływ na powstanie szkody”.

Dowód: karta 122-143.

4) „Ogólne warunki ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych Pod własnym dachem”, dalej także: „OWU Pod własnym dachem”, zatwierdzone uchwałą nr 76/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 11 lipca 2007 r. wraz z Aneksem nr 1, przyjętym uchwałą nr 231/2007 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 6 grudnia 2007 r. oraz Aneksem nr 2, przyjętym uchwałą nr 50/2008 Zarządu TU Allianz S.A. z dnia 24 lipca 2008 r., które zawierały postanowienie o treści: *„Niezależnie od wyłączeń przedmiotowych zawartych w § 3 ust. 9 owu oraz wyłączeń zawartych w przepisach regulujących odpowiednie warianty ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek: umyślnego działania lub rażącego*

niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników lub osób, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu a także osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z Ubezpieczonym oraz ich działania pod wpływem alkoholu, narkotyków lub środków psychotropowych oraz innych środków powodujących zaburzenia świadomości, które miało wpływ na powstanie szkody.”

Dowód: karta 144-178.

2.6. Objęte zarzutem postanowienie § 6 ust. 1 pkt 1 „Ogólnych warunków ubezpieczenia Wszystko co w domu”, o treści: „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ubezpieczonych ruchomościach domowych i/lub stałych elementach wykończeniowych powstałe wskutek umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w mieszkaniu oraz ich działania pod wpływem alkoholu, narkotyków, środków psychotropowych oraz innych środków powodujących zaburzenia świadomości, które miało wpływ na powstanie szkody” było zmieniane na mocy:

1) uchwały Zarządu nr 95/2011 z dnia 26 września 2011 r., przyjmując brzmienie:

- § 14 ust. 2 pkt 1 „OWU Pod własnym dachem”: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników, a także osób bliskich dla Ubezpieczonego oraz ich działania pod wpływem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, które miało wpływ na powstanie szkody.”

- ust. 5: „W przypadku powstania szkody na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, a także lub osób bliskich dla Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się, chyba że zastosowanie mają postanowienia art. 827 § 1 k.c. Postanowienie zdania poprzedzającego nie stosuje się w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.”

Ww., nowa treść postanowienia obowiązywała od 21 października 2011 r.

Z powyższego wynika, że OWU „Wszystko co w domu” (uchwała nr 87/2007) oraz OWU „Pod własnym dachem” (uchwała nr 76/2007) **zostały połączone** i zastąpione jednymi warunkami, tj. OWU „Pod własnym dachem” (uchwała nr 95/2011)

2) uchwały Zarządu nr 156/2012, przyjmując brzmienie:

- § 14 ust. 2 pkt 1 „OWU Pod własnym dachem”: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego oraz ich działania pod wpływem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, które miało wpływ na powstanie szkody.”;

- § 14 ust. 5 – o treści jak wyżej.

Ww., nowa treść postanowienia obowiązywała od 16 listopada 2012 r.

3) uchwały Zarządu nr 165/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r., przyjmując brzmienie:

- § 5 ust. 3 pkt 1 „OWU Bezpieczny Dom”: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego; w razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego

odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.”

Ww., nowa treść postanowienia obowiązuje od 25 stycznia 2013 r.

Z tego wynika, że wprowadzona została nowa wersja OWU „Pod własnym dachem”, którą stanowią OWU „Bezpieczny Dom”.

Dowód: karta 424-447, 489-493, 494-509.

2.7. Objęte zarzutem postanowienie § 6 ust. 1 pkt 1 „Ogólnych warunków ubezpieczenia Wspólny Parasol”, o treści: „Zakres ubezpieczenia nie obejmuje i Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ruchomościach domowych powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w miejscu ubezpieczenia oraz ich działania pod wpływem alkoholu, narkotyków, środków psychotropowych oraz innych środków powodujących zaburzenia świadomości, które miało wpływ na powstanie szkody”, zostało zmienione na mocy:

1) uchwały Zarządu nr 6/2013 z dnia 24 stycznia 2013 r., przyjmując brzmienie:

- § 5 ust. 2 pkt 1 „OWU Wspólny Parasol”: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe na skutek: umyślnego działania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego; w razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.”

Ww., nowa treść postanowienia obowiązuje od 22 lutego 2013 r.

2.8. Objęte zarzutem postanowienie § 10 ust. 1 pkt 1 „Ogólnych warunków ubezpieczenia Pod własnym dachem”, o treści: „Niezależnie od wyłączeń przedmiotowych zawartych w § 3 ust. 9 o.w.u. oraz wyłączeń zawartych w przepisach regulujących odpowiednie warianty ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników lub osób, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu a także osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z Ubezpieczonym oraz ich działania pod wpływem alkoholu, narkotyków lub środków psychotropowych oraz innych środków powodujących zaburzenia świadomości, które miało wpływ na powstanie szkody.” było zmieniane na mocy:

1) uchwały Zarządu nr 95/2011 z dnia 26 września 2011 r., przyjmując brzmienie:

- § 14 ust. 2 pkt 1 „OWU Pod własnym dachem”: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników, a także osób bliskich dla Ubezpieczonego oraz ich działania pod wpływem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, które miało wpływ na powstanie szkody.”

- ust. 5: „W przypadku powstania szkody na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, a także lub osób bliskich dla Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się, chyba że zastosowanie mają postanowienia art. 827 § 1 k.c. Postanowienie zdania poprzedzającego nie stosuje się w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.”

Ww., nowa treść postanowienia obowiązywała od 21 października 2011 r.

2) uchwały Zarządu nr 156/2012, przyjmując brzmienie:

- § 14 ust. 2 pkt 1 „OWU Pod własnym dachem”: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego oraz ich działania pod wpływem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, które miało wpływ na powstanie szkody.”;

- § 14 ust. 5 – o treści jak wyżej.

Ww., nowa treść postanowienia obowiązywała od 16 listopada 2012 r.

3) uchwały Zarządu nr 165/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r., przyjmując brzmienie:

- § 5 ust. 3 pkt 1 „OWU Bezpieczny Dom”: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego; w razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.”

Ww., nowa treść postanowienia obowiązuje od dnia 25 stycznia 2013 r.

Z powyższego wynika, że wprowadzona została nowa wersja OWU „Pod własnym dachem”, którą stanowią OWU „Bezpieczny Dom”.

Dowód: karta 424-447, 489-493, 494-509.

2.9. Objęte zarzutem postanowienie § 4 ust. 1 pkt 2 „OWU autocasco” o treści: „Zakres odpowiedzialności nie obejmuje szkód wyrządzonych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego, osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osób przez niego zatrudnionych oraz wszelkich innych osób upoważnionych do użytkowania pojazdu.”, było zmieniane na mocy:

1) uchwały Zarządu nr 92/2010 z dnia 27 października 2010 r., przyjmując w § 4 brzmienie:

- ust. 1 pkt 2: „Zakres odpowiedzialności nie obejmuje szkód: (...) wyrządzonych z winy umyślnej Ubezpieczonego, a także osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, osób przez niego zatrudnionych oraz pozostałych upoważnionych do użytkowania pojazdu.”

- ust. 2: „W przypadku powstania szkody na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego lub osób wymienionych w ust. 1 pkt 2, odszkodowanie nie należy się, chyba że zastosowanie mają postanowienia art. 827 § 1 k.c.”.

Ww. treść obowiązywała od dnia 5 listopada 2010 r.

2) na mocy uchwały nr 109/2011 z dnia 16 grudnia 2011 r. przyjmując w § 4 brzmienie:

- ust. 1 pkt 2 – jak wyżej;

- ust. 2: „W razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego lub osób wymienionych w ust. 1 pkt 2, odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa stanowi inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.”

Ww. treść obowiązuje od dnia 12 lutego 2012 r. Kolejne zmiany „OWU autocasco” (na mocy uchwał Zarządu: nr 4/2012 z dnia 26 stycznia 2012 r., nr 119/2012 z dnia 3 sierpnia 2012 r. oraz nr 146/2012 z dnia 28 września 2012 r.) nie wprowadziły zmiany w treści § 4 ust. 1 pkt 2 i ust. 2.

Dowód: karta 202-234, 417-423, 448-461, 462-476, 477-488.

2.10. Zgodnie z przedłożonym „Technicznym rachunkiem ubezpieczeń majątkowych i osobowych”, wartość przychodu osiągniętego przez Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska S.A., to jest wartość składek przypisanych brutto wyniósł w 2012 r. ... zł.

Dowód: karta 529.

3. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

3.1. Zagrożenie interesu publicznoprawnego.

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zwanej dalej: ustawą o ochronie (...), jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Allianz Polska S.A. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Uzasadnione zatem było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

3.2. Oznaczenie przedsiębiorcy.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...), ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Natomiast art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.) stanowi, iż przedsiębiorcą w rozumieniu tej ustawy jest, m.in., osoba prawna. Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz S.A. w Warszawie jest spółką prawa handlowego i prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS, pod numerem 0000028261. A zatem - w świetle powyższego – jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...) i przepisy tej ustawy mają do niej bezpośrednio zastosowanie.

3.3. Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Artykuł 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z kolei art. 24 ust. 2 wskazuje, iż „przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy”. Przepis ten zawiera przykładowe wyliczenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich - w punkcie 3 - nieuczciwe praktyki rynkowe oraz czyny nieuczciwej konkurencji. Do stwierdzenia zatem praktyki z art. 24 ust 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie (...), konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- a) bezprawność działań przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych lub czynów nieuczciwej konkurencji;
- b) naruszenie tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów.

Ad 3.3.a) Podając przykłady zachowań przedsiębiorcy, które stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, ustawodawca, w art. 24 ust 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie (...), wskazuje na nieuczciwe praktyki rynkowe oraz czyny nieuczciwej konkurencji. W związku z powyższym, przedmiotem rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu stało się zważenie, czy w omawianym stanie faktycznym przedsiębiorca stosował nieuczciwą praktykę rynkową i czy ta praktyka mogła godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, zwanej dalej: ustawą o przeciwdziałaniu (...), stosowana przez przedsiębiorcę praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy, w trakcie jej zawierania lub po zawarciu. Przedmiotowy przepis stanowi klauzulę generalną, która na okoliczność stosowania danej praktyki podlega konkretyzacji. Jednocześnie, ustawa ta dokonuje podziału praktyk rynkowych na wprowadzające w błąd oraz agresywne praktyki rynkowe (art. 4 ust. 2). Praktyki rynkowe wprowadzające w błąd mogą przybrać postać czynną i bierną, tj. polegać na działaniu (art. 5) lub zaniechaniu (art. 6) wprowadzającym w błąd. Wyżej wymienione praktyki nie stanowią jednak praktyk zakazanych w każdych okolicznościach (art. 7). Oznacza to, iż by wykazać, że dany przedsiębiorca je stosuje, należy odnieść się zarówno do definicji praktyki wprowadzającej w błąd (art. 5 ust. 1), jak i do ogólnej definicji nieuczciwej praktyki rynkowej z art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Przede wszystkim, w celu wykazania, iż Spółka stosowała nieuczciwą praktykę rynkową konieczne jest uznanie, iż zarzucane jej zachowanie mieści się w pojęciu praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...). Definicję praktyki rynkowej podaje art. 2 pkt 4 przedmiotowej ustawy wskazując, iż za taką uznaje się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Pojęcie produktu wskazane w wyżej przywołanym artykule ma znaczenie szerokie i obejmuje również pojęcie usługi. W zakresie pojęcia praktyki rynkowej mieści się zatem każdy czyn przedsiębiorcy (działanie jak i zaniechanie), oraz każda forma działania przedsiębiorcy (sposób postępowania, oświadczenie lub komunikat handlowy, w tym reklama i marketing). Istotnym jest, iż wskazane formy mogą być kwalifikowane jako praktyki rynkowe, wtedy tylko, gdy są bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta, to jest, gdy mogą oddziaływać na decyzje ekonomiczne konsumentów. Tym samym, zamieszczanie przez Spółkę określonych postanowień we wzorcach umów, określających wzajemne uprawnienia stron nawiązywanego stosunku prawnego, to jest kształtowanie bezpośrednio sytuacji prawnej konsumenta w przypadku nabycia przez niego oferowanego produktu, spełnia powyższe kryteria i może zostać uznane za praktykę rynkową w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Z kolei po myśli art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...), za praktykę rynkową uznaje się działanie wprowadzające w błąd, jeżeli powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. W przedmiotowej sprawie należało zatem rozważyć, czy stosowanie przez Spółkę określonych postanowień wzorca umowy mogło wprowadzać przeciętnego konsumenta w błąd, tj. mogło powodować podjęcie przez niego (dotyczącej umowy) decyzji, której inaczej by nie podjął.

Za przeciętnego konsumenta - zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 8 ustawy o przeciwdziałaniu (...) - uważa się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt,

którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

Zachowanie Spółki powinno zatem być oceniane z perspektywy przeciętnego konsumenta, skonkretyzowanego na potrzeby niniejszej sprawy.

Przeciętny konsument jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny, ale również posiada pewne rozeznanie w kwestii swych uprawnień i możliwości dochodzenia odszkodowania. Dostateczne poinformowanie oznacza, że można wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, lecz jednocześnie nie można uznać, że jego wiedza jest kompletna i profesjonalna. Przeciętny konsument nie posiada wiedzy specjalistycznej w danej dziedzinie, ale rozumie kierowane do niego informacje i potrafi je wykorzystać do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej produktu. Nie jest naiwny, ale z drugiej strony nie potrafi ocenić sytuacji tak jak profesjonalista.

W stanie faktycznym sprawy podnieść należy, iż rodzaj produktu, oferowanego przez zakład ubezpieczeń, skierowany jest do określonej, dającej się wyodrębnić grupy konsumentów. Oczywistym jest, iż grupę adresatów poszczególnych produktów tworzą odpowiednio posiadacze domów, mieszkań, lokali lub samochodów. Podkreślić także trzeba, iż ubezpieczenia tych dóbr są ubezpieczeniami dobrowolnymi, a zatem konsumenci zawierający umowę kierują się szczególną przezornością i chęcią zapobiegnięcia ewentualnym stratom finansowym z tytułu zdarzeń losowych. Konsumenci ci są zatem nie tylko dostatecznie dobrze poinformowani, uważni i ostrożni, ale również posiadają pewne rozeznanie na rynku ubezpieczeń osobowych lub majątkowych. W szczególności zaś, przeciętny konsument zawierający umowę ubezpieczenia, będzie zwracał uwagę na szczególnie istotne z jego punktu widzenia zagadnienia np. wysokość składki ubezpieczeniowej, sumę ubezpieczenia, przedmiot i zakres ubezpieczenia. Niezależnie jednak od powyższego, zdaniem Prezesa Urzędu, będzie on także działał w przekonaniu, iż podstawowe zasady odpowiedzialności ubezpieczeniowej określone w zawieranej przez niego umowie będą zgodne z prawem.

Przedmiotem zarzutu w niniejszym postępowaniu Prezes Urzędu uczynił stosowanie postanowień wskazujących na odmienne od ustawowych zasad odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za powstałe szkody. Zasadne jest zatem pytanie, czy na podstawie treści zawartej umowy, wyrażającej się w postanowieniach ogólnych warunków ubezpieczenia, wyżej określony, przeciętny konsument mógł podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął, a w szczególności, czy mógł odstąpić od dochodzenia roszczeń w sytuacji, gdy - wbrew treści wzorca umownego - przysługiwały mu one z mocy ustawy.

Przepisy kodeksu cywilnego, regulujące zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela (zakładu ubezpieczeń), w art. 827 § 1, w związku z art. 827 § 4 k.c., stanowią, iż ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający/ubezpieczony wyrządził szkodę umyślnie; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności. Jednocześnie, zgodnie z art. 827 § 3 k.c., w związku z art. 827 § 4 k.c., jeżeli nie umówiono się inaczej, ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Przytoczone przepisy, regulujące kwestie granic odpowiedzialności ubezpieczeniowej ubezpieczyciela, mają charakter bezwzględnie obowiązujących, a po myśli art. 807 § 1 k.c., postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia lub postanowienia umowy ubezpieczenia z nimi sprzeczne, są nieważne.

Analiza art. 827 § 1 i § 3 k.c., w związku z art. 827 § 4 k.c., zdaniem Prezesa Urzędu prowadzi do następujących wniosków:

1. zasadą jest brak odpowiedzialności ubezpieczyciela za szkody wyrządzone umyślnie przez

ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę pozostającą z nim we wspólnym gospodarstwie domowym;

2. odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkodę wyrządzoną przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) w przypadku jego rażącego niedbalstwa jest odpowiedzialnością warunkową. Przepis ten przewiduje możliwość rozszerzenia zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela, jeśli ten w stosowanych przez siebie ogólnych warunkach ubezpieczenia dokona takiego zastrzeżenia. Jeżeli nawet ubezpieczyciel nie dokona takiego rozszerzenia, to odszkodowanie w takiej sytuacji należy się zawsze, gdy zapłata odszkodowania będzie uzasadniona względami słuszności;

3. dyspozycja art. 827 § 3 k.c. stoi na przeszkodzie poszerzaniu kręgu osób, za których umyślne działania ubezpieczyciel nie odpowiada. Oznacza to, że zakład ubezpieczeń nie może zwalniać się od odpowiedzialności za szkody wyrządzone umyślnie przez, m.in., osoby bliskie, wykonujące pracę w mieszkaniu lub w miejscu ubezpieczenia lub osoby, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu czy upoważnione do użytkowania pojazdu.

4. wykładnia przepisu art. 827 § 3 k.c. nie daje podstaw do zwolnienia się przez ubezpieczyciela od odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną w wyniku rażącego niedbalstwa osoby, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, osób bliskich, pracowników lub osób zatrudnionych przez Ubezpieczonego czy Ubezpieczającego, osób wykonujących pracę w mieszkaniu lub w miejscu ubezpieczenia, czy tych, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu oraz osób upoważnionych do użytkowania pojazdu.

Mając na uwadze powyższe rozważania, wspólne dla uzasadnienia poszczególnych zarzutów, można przystąpić do szczegółowego odniesienia się kolejno do każdego z nich.

3.4. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I sentencji decyzji.

Określony na potrzeby niniejszej sprawy, przeciętny konsument, z lektury § 6 ust. 1 pkt 1 „Ogólnych warunków ubezpieczenia Wszystko co w domu”, o treści: „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ubezpieczonych ruchomościach domowych i/lub stałych elementach wykończeniowych powstałe wskutek umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w mieszkaniu (...).”, mógł wywieść, m.in., iż nie będzie uprawniony do żądania odszkodowania w przypadku, gdy szkoda wyrządzona zostanie:

- umyślnie - przez osoby bliskie również te niepozostające z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym oraz osoby wykonujące pracę w mieszkaniu,
- w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego (bez względu na okoliczność czy zapłata odszkodowania odpowiadałaby w danych okolicznościach względem słuszności), osób bliskich oraz osób wykonujących pracę w mieszkaniu,

W ten oto sposób konsument otrzymywał komunikat dotyczący podstawowych zasad odpowiedzialności ubezpieczeniowej nieodpowiadający przepisom kodeksowym. Zgodnie bowiem z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa - w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

W § 1 ust. 12 OWU „Wszystko co w domu”, zawarto definicję „osoby bliskiej dla Ubezpieczonego”, wskazując, że są to „osoby, które niezależnie od tego czy pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, są dla Ubezpieczonego: współmałżonkiem, rodzeństwem, wstępnymi, zstępnymi, ojczymem, macochą, pasierbem, pasierbicą, teściem,

teściową, zięciem, synową lub pozostają w stosunku przysposobienia lub konkubinatu." Nie można wykluczyć sytuacji, w których „osoba bliska” będzie tą, która pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, co w konsekwencji uprawniałoby Allianz Polska S.A. do ograniczenia odpowiedzialności, zgodnie z - wynikającą z art. 827 § 3 k.c. - zasadą, że ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Z przytoczonej definicji wynika jednakże, że osobą bliską jest także ta, która nie pozostaje z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym. Należy też zwrócić uwagę, że w analizowanym postanowieniu § 6 ust. 1 pkt 1 „OWU Wszystko co w domu”, zawarte jest sformułowanie „osób bliskich lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym”, które sugeruje, że są to dwie różne kategorie osób. W ocenie Prezesa Urzędu nie byłoby racjonalnego uzasadnienia wprowadzenia do OWU dwóch różnych kategorii osób, gdyby z definicji miały obejmować te same osoby. Nie miałyby sensu interpretacja kwestionowanego postanowienia w ten sposób, że dotyczy ono wyłączenia z odpowiedzialności za szkody umyślne wyrządzone przez „osoby bliskie pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym”, gdyż odpowiedzialność taka jest wyłączona co do zasady, niezależnie od tego, czy „osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym” są „bliskie” czy też nie. Innymi słowy, wprowadzenie pojęcia „osób bliskich”, które nie są tożsame z „pozostającymi we wspólnym gospodarstwie domowym” miało na celu rozszerzenie przypadków wyłączenia odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie. W tych okolicznościach należy uznać, że wyłączając swą odpowiedzialność, za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osoby bliskie (niepozostające we wspólnym gospodarstwie domowym), Allianz Polska S.A. dokonał niezgodnej z art. 827 § 3 k.c. modyfikacji ustawowego zakresu odpowiedzialności.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż stosowanie przez Spółkę tak sformułowanego postanowienia OWU wprowadzało konsumentów w błąd, co do zakresu przysługujących im uprawnień. W szczególności wywoływało u nich mylne przekonanie, iż w sytuacjach szkody wyrządzonej umyślnie przez osobę bliską niepozostającą z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym albo w sytuacjach szkody wyrządzonej wskutek rażącego niedbalstwa przez jakiegokolwiek osoby bliskie lub osoby wykonujące pracę w mieszkaniu, nie przysługuje im roszczenie o zapłatę odszkodowania, co nie jest prawdziwe w świetle treści art. 827 k.c. Konsumenti mogli też uznać, że takie roszczenie nie będzie im przysługiwało, gdy szkoda powstanie wskutek rażącego niedbalstwa ubezpieczonego, co jest efektem pominięcia przez Spółkę informacji o możliwości zapłaty w takim przypadku odszkodowania, gdy odpowiadałoby to w danych okolicznościach względom słuszności.

3.4.1. Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyki stwierdzonej w punkcie I sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie (...), nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24, w takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Jednocześnie, w myśl art. 27 ust. 3 ustawy o ochronie (...) ciężar udowodnienia okoliczności, iż przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów spoczywa na tymże przedsiębiorcy. Stanowi to konsekwencję tego, iż to przedsiębiorca wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne z udowodnienia okoliczności, o której mowa w przedmiotowym przepisie.

Na mocy uchwały Zarządu nr 95/2011 z dnia 26 września 2011 r., Allianz Polska S.A. dokonał zmian w § 14 ust. 2 pkt 1 „OWU Pod własnym dachem”. Kolejna zmiana nastąpiła na mocy uchwały Zarządu nr 156/2012. Prezes Urzędu uznał jednak, że nie można mówić o zaniechaniu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów (z datą dokonania tych

zmian), ponieważ zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela został uregulowany w ten sposób, że nadal wyłączona była odpowiedzialność za szkody wyrządzone na skutek rażącego niedbalstwa osób bliskich ubezpieczającego (ubezpieczonego).

Na marginesie warto zaznaczyć, że OWU „Wszystko co w domu” zostały zastąpione warunkami, tj. OWU „Pod własnym dachem”. Następnie OWU „Pod własnym dachem” zostały zastąpione przez OWU „Bezpieczny Dom”.

Dopiero na mocy uchwały Zarządu nr 165/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r., kwestionowane w punkcie I sentencji decyzji postanowienie, znalazło się w § 5 ust. 3 pkt 1 „OWU Bezpieczny Dom”, przyjmując brzmienie: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego; w razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.” W ocenie Prezesa Urzędu, tak sformułowane postanowienie wyeliminowało rozbieżność pomiędzy stanem prawnym (treścią art. 827 k.c.), a wprowadzającym w błąd komunikatem przekazywanym konsumentowi w treści zawartej umowy. Przytoczona, nowa treść postanowienia obowiązuje od dnia 25 stycznia 2013 r. Wobec tego uznać należało, że z tym dniem Allianz Polska S.A. zaniechał stosowania praktyki opisanej w punkcie I sentencji decyzji.

3.5. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II sentencji decyzji.

Określony na potrzeby niniejszej sprawy, przeciętny konsument, z lektury § 6 ust. 1 pkt 1 „Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań Wspólny Parasol”, o treści: „Zakres ubezpieczenia nie obejmuje i Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ruchomościach domowych powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego oraz osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osób wykonujących pracę w miejscu ubezpieczenia (...).”, mógł wywieść, iż nie będzie uprawniony do żądania odszkodowania, m.in., w przypadku, gdy szkoda wyrządzona zostanie:

- umyślnie - przez osoby bliskie niepozostające we wspólnym gospodarstwie z Ubezpieczonym oraz osoby wykonujące pracę w miejscu ubezpieczenia,
- w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego bez względu na okoliczność czy zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności oraz w wyniku rażącego niedbalstwa osób bliskich dla ubezpieczonego lub osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osób wykonujących pracę w miejscu ubezpieczenia.

W ten oto sposób konsument otrzymywał komunikat dotyczący podstawowych zasad odpowiedzialności ubezpieczeniowej nieodpowiadający przepisom kodeksowym. Zgodnie bowiem z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa - w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

W § 2 pkt 3 OWU „Wspólny Parasol”, zawarto definicję „osoby bliskiej dla Ubezpieczonego”, wskazując, że są to „osoby, które niezależnie od tego czy pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, są dla Ubezpieczonego: współmałżonkiem, rodzeństwem, wstępnymi, zstępnymi, ojczymem, macochą, pasierbem, pasierbicą, teściem, teściową, zięciem, synową lub pozostają w stosunku przysposobienia lub konkubinatu.” Nie można wykluczyć sytuacji, w których „osoba bliska” będzie tą, która pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, co w konsekwencji uprawniałoby Allianz Polska S.A. do ograniczenia odpowiedzialności, zgodnie z - wynikającą z art. 827 § 3 k.c. - zasadą, że

ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Z przytoczonej definicji wynika jednakże, że osobą bliską jest także ta, która nie pozostaje z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym. Należy też zwrócić uwagę, że w analizowanym postanowieniu § 6 ust. 1 pkt 1 „OWU Wspólny Parasol”, zawarte jest sformułowanie „osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym”, które sugeruje, że są to dwie różne kategorie osób. W ocenie Prezesa Urzędu nie byłoby racjonalnego uzasadnienia wprowadzenia do OWU dwóch różnych kategorii osób, gdyby z definicji miały obejmować te same osoby. Nie miałyby sensu interpretacja kwestionowanego postanowienia w ten sposób, że dotyczy ono wyłączenia z odpowiedzialności za szkody umyślne wyrządzone przez „osoby bliskie pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym”, gdyż odpowiedzialność taka jest wyłączona co do zasady, niezależnie od tego, czy „osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym” są „bliskie” czy też nie. Innymi słowy, wprowadzenie pojęcia „osób bliskich”, które nie są tożsame z „pozostającymi we wspólnym gospodarstwie domowym” miało na celu rozszerzenie przypadków wyłączenia odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie. W tych okolicznościach należy uznać, że wyłączając swą odpowiedzialność, za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osoby bliskie (niepozostające we wspólnym gospodarstwie domowym), Allianz Polska S.A. dokonał niezgodnej z art. 827 § 3 k.c. modyfikacji ustawowego zakresu odpowiedzialności.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż stosowanie przez Spółkę tak sformułowanego postanowienia OWU wprowadzało konsumentów w błąd, co do zakresu przysługujących im uprawnień. W szczególności wywoływało u nich mylne przekonanie, iż w sytuacjach szkody wyrządzonej: umyślnie przez osobę bliską niepozostającą z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym lub w sytuacjach szkody wyrządzonej wskutek rażącego niedbalstwa przez osoby bliskie lub osoby pozostające z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym a także w sytuacjach szkody wyrządzonej wskutek rażącego niedbalstwa przez osoby wykonujące pracę w miejscu ubezpieczenia nie przysługuje im roszczenie o zapłatę odszkodowania, co nie jest prawdziwe w świetle treści art. 827 k.c. Konsumenti mogli też uznać, że takie roszczenie nie będzie im przysługiwało, gdy szkoda powstanie wskutek rażącego niedbalstwa ubezpieczonego, co jest efektem pominięcia przez Spółkę informacji o możliwości zapłaty w takim przypadku odszkodowania, gdy odpowiadałoby to w danych okolicznościach względem słuszności.

3.5.1. Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyki stwierdzonej w punkcie II sentencji decyzji.

Na mocy uchwały Zarządu nr 6/2013 z dnia 24 stycznia 2013 r., kwestionowane w punkcie II sentencji decyzji postanowienia, znalazło się w § 5 ust. 2 pkt 1 OWU Wspólny Parasol” przyjmując brzmienie: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe na skutek: umyślnego działania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego; w razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.”

W ocenie Prezesa Urzędu, tak sformułowane postanowienie wyeliminowało rozbieżność pomiędzy stanem prawnym (treścią art. 827 k.c.), a wprowadzającym w błąd komunikatem przekazywanym konsumentowi w treści zawartej umowy. Przytoczona, nowa treść postanowienia obowiązuje od dnia 22 lutego 2013 r. Wobec tego uznać należało, że z tym dniem Allianz Polska S.A. zaniechał stosowania praktyki opisaną w punkcie II sentencji decyzji.

3.6. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie III sentencji decyzji.

Określony na potrzeby niniejszej sprawy, przeciętny konsument, z lektury § 10 ust. 1

pkt 1 „Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych Pod własnym dachem” o treści: „Niezależnie od wyłączeń przedmiotowych zawartych w § 3 ust. 9 owu oraz wyłączeń zawartych w przepisach regulujących odpowiednie warianty ubezpieczenia, Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek: umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, jego pracowników lub osób, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu a także osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z Ubezpieczonym (...).”, mógł wywieść, iż nie będzie uprawniony do żądania odszkodowania, m.in., w przypadku, gdy szkoda wyrządzona zostanie:

- umyślnie - przez osoby, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu, a także osoby bliskie dla ubezpieczonego, które nie pozostają z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie,
- w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego (ubezpieczonego) bez względu na okoliczność czy zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, a także w wyniku rażącego niedbalstwa pracowników ubezpieczonego oraz osób, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu, a także osób bliskich dla ubezpieczonego lub osób pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym innych niż osoby bliskie.

W ten oto sposób konsument otrzymywał komunikat dotyczący podstawowych zasad odpowiedzialności ubezpieczeniowej nieodpowiadający przepisom kodeksowym. Zgodnie bowiem z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa - w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

W § 2 pkt 3 OWU „Pod własnym dachem”, zawarto definicję „osoby bliskiej dla Ubezpieczonego”, wskazując, że są to „osoby, które niezależnie od tego czy pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, są dla Ubezpieczonego: współmałżonkiem, rodzeństwem, wstępnymi, zstępnymi, ojczymem, macochą, pasierbem, pasierbicą, teściem, teściową, zięciem, synową lub pozostają w stosunku przysposobienia lub konkubinatu.” Nie można wykluczyć sytuacji, w których „osoba bliska” będzie tą, która pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, co w konsekwencji uprawniałoby Allianz Polska S.A. do ograniczenia odpowiedzialności, zgodnie z - wynikającą z art. 827 § 3 k.c. - zasadą, że ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Z przytoczonej definicji wynika jednakże, że osobą bliską jest także ta, która nie pozostaje z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym. Należy też zwrócić uwagę, że w analizowanym postanowieniu § 10 ust. 1 pkt 1 „OWU Pod własnym dachem”, zawarte jest sformułowanie „osób bliskich dla Ubezpieczonego lub pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z Ubezpieczonym”, które sugeruje, że są to dwie różne kategorie osób. W ocenie Prezesa Urzędu nie byłoby racjonalnego uzasadnienia wprowadzenia do OWU dwóch różnych kategorii osób, gdyby z definicji miały obejmować te same osoby. Nie miałyby sensu interpretacja kwestionowanego postanowienia w ten sposób, że dotyczy ono wyłączenia z odpowiedzialności za szkody umyślne wyrządzone przez „osoby bliskie pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym”, gdyż odpowiedzialność taka jest wyłączona co do zasady, niezależnie od tego, czy „osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym” są „bliskie” czy też nie. Innymi słowy, wprowadzenie pojęcia „osób bliskich”, które nie są tożsame z „pozostającymi we wspólnym gospodarstwie domowym” miało na celu rozszerzenie przypadków wyłączenia odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie. W

tych okolicznościach należy uznać, że wyłączając swą odpowiedzialność, za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osoby bliskie (niepozostające we wspólnym gospodarstwie domowym), Allianz Polska S.A. dokonał niezgodnej z art. 827 § 3 k.c. modyfikacji ustawowego zakresu odpowiedzialności.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż stosowanie przez Spółkę tak sformułowanego postanowienia OWU wprowadzało konsumentów w błąd, co do zakresu przysługujących im uprawnień. W szczególności wywoływało u nich mylne przekonanie, iż w sytuacjach szkody wyrządzonej: umyślnie przez osoby, którym powierzono stałą ochronę budynku/lokalu oraz niepozostające z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym osoby bliskie dla ubezpieczonego oraz w sytuacjach szkody wyrządzonej wskutek rażącego niedbalstwa osób pozostających z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym, nie przysługuje im roszczenie o zapłatę odszkodowania, co nie jest prawdziwe w świetle treści art. 827 k.c. Konsumenci mogli też uznać, że takie roszczenie nie będzie im przysługiwało, gdy szkoda powstanie wskutek rażącego niedbalstwa ubezpieczającego (ubezpieczonego), co jest efektem pominięcia przez Spółkę informacji o możliwości zapłaty w takim przypadku odszkodowania, gdy odpowiadałoby to w danych okolicznościach względem słuszności.

3.6.1. Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyki stwierdzonej w punkcie III sentencji decyzji.

Na mocy uchwały Zarządu nr 95/2011 z dnia 26 września 2011 r., Allianz Polska S.A. dokonał zmian „OWU Pod własnym dachem”. Kolejna zmiana nastąpiła na mocy uchwały Zarządu nr 156/2012. Prezes Urzędu uznał jednak, że nie można mówić o zaniechaniu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów (z datą dokonania tych zmian), ponieważ zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela został uregulowany w ten sposób, że nadal wyłączona była odpowiedzialność za szkody wyrządzone na skutek rażącego niedbalstwa osób bliskich ubezpieczającego (ubezpieczonego). Dopiero na mocy uchwały Zarządu nr 165/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r., kwestionowane w punkcie III sentencji decyzji postanowienia, znalazło swój odpowiednik w § 5 ust. 3 pkt 1 OWU Bezpieczny Dom przyjmując brzmienie: „Allianz nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń: umyślnego działania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego; w razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.” Na marginesie warto zaznaczyć, że OWU „Pod własnym dachem” zostały zastąpione przez OWU „Bezpieczny Dom”. W ocenie Prezesa Urzędu, tak sformułowane postanowienie wyeliminowało rozbieżność pomiędzy stanem prawnym (treścią art. 827 k.c.), a wprowadzającym w błąd komunikatem przekazywanym, konsumentowi w treści zawartej umowy. Przytoczona, nowa treść postanowienia obowiązuje od dnia 25 stycznia 2013 r. Wobec tego uznać należało, że z tym dniem Allianz Polska S.A. zaniechał stosowania praktyki opisanej w punkcie III sentencji decyzji, a więc zasadne było wydanie w tym zakresie na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie (...).

3.7. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie IV sentencji decyzji.

Określony na potrzeby niniejszej sprawy, przeciętny konsument, z lektury § 4 ust. 1 pkt 2 „Ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco”, o treści: „Zakres odpowiedzialności nie obejmuje szkód wyrządzonych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego, osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osób przez niego zatrudnionych oraz wszelkich innych osób upoważnionych do użytkowania pojazdu.”, mógł wywieść, iż nie będzie uprawniony, m.in., do żądania odszkodowania w przypadku, gdy szkoda wyrządzona zostanie:

- umyślnie - przez „wszelkie inne” osoby upoważnione do użytkowania pojazdu oraz przez osoby zatrudnione przez Ubezpieczonego
- w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego bez względu na okoliczność czy zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, a także osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, oraz osób przez niego zatrudnionych a także osób upoważnionych do użytkowania pojazdu.

W ten oto sposób konsument otrzymywał komunikat dotyczący podstawowych zasad odpowiedzialności ubezpieczeniowej nieodpowiadający przepisom kodeksowym. Zgodnie bowiem z art. 827 § 1, § 3 i § 4 k.c., ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa - w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż stosowanie przez Spółkę tak sformułowanych postanowień wzorców umów wprowadzało konsumentów w błąd, co do zakresu przysługujących im uprawnień. W szczególności wywoływało u nich mylne przekonanie, iż w sytuacjach szkody wyrządzonej: umyślnie przez osoby upoważnione do użytkowania pojazdu, które nie pozostają z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym lub wskutek rażącego niedbalstwa przez wszelkie osoby upoważnione do użytkowania pojazdu zarówno pozostające z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym jak i niepozostające z nim we wspólnym gospodarstwie, nie przysługuje im roszczenie o zapłatę odszkodowania, co nie jest prawdziwe w świetle treści art. 827 k.c. Konsumenty mogli też uznać, że takie roszczenie nie będzie im przysługiwało, gdy szkoda powstanie wskutek rażącego niedbalstwa ubezpieczającego (ubezpieczonego), co jest efektem pominięcia przez Spółkę informacji o możliwości zapłaty w takim przypadku odszkodowania, gdy odpowiadałoby to w danych okolicznościach względem słuszności.

3.7.1. Nakazanie zaniechania stosowania praktyki stwierdzonej w punkcie IV sentencji decyzji.

Na mocy uchwały Zarządu nr 92/2010 z dnia 27 października 2010 r., objęte zarzutem postanowienie § 4 „OWU autocasco” przyjęło brzmienie:

- ust. 1 pkt 2: „Zakres odpowiedzialności nie obejmuje szkód: (...) wyrządzonych z winy umyślnej Ubezpieczonego, a także osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, osób przez niego zatrudnionych oraz pozostałych upoważnionych do użytkowania pojazdu.”
- ust. 2: „W przypadku powstania szkody na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego lub osób wymienionych w ust. 1 pkt 2, odszkodowanie nie należy się, chyba że zastosowanie mają postanowienia art. 827 § 1 k.c.”.

Z kolei na mocy uchwały nr 109/2011 z dnia 16 grudnia 2011 r., ust. 1 pkt 2 OWU autocasco pozostał bez zmian, natomiast ust. 2 sprzyjał brzmienie: „W razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego lub osób wymienionych w ust. 1 pkt 2, odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa stanowi inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.” Kolejne zmiany OWU Autocasco (na mocy uchwał Zarządu: nr 4/2012 z dnia 26 stycznia 2012 r., nr 119/2012 z dnia 3 sierpnia 2012 r. oraz nr 146/2012 z dnia 28 września 2012 r.) nie wprowadziły zmiany w treści § 4 ust. 1 pkt 2 i ust. 2. W tym stanie rzeczy, Prezes Urzędu nie mógł uznać, że – jak w przypadku praktyk stwierdzonych w punktach I-III sentencji decyzji – nastąpiło zaniechanie stosowania stwierdzonej praktyki. Allianz Polska S.A. nadal posługuje się postanowieniem OWU Autocasco o treści: „Zakres odpowiedzialności nie obejmuje szkód: (...) wyrządzonych z

winy umyślnej Ubezpieczonego, a także osób, z którymi pozostaje on we wspólnym gospodarstwie domowym, osób przez niego zatrudnionych oraz pozostałych upoważnionych do użytkowania pojazdu.” Wynika z niego, że wyłączona jest odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkody wyrządzone przez tzw. pozostałe osoby upoważnione do użytkowania pojazdu, które – jak wynika z kontekstu OWU są osobami niepozostającymi z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym oraz przez osoby zatrudnione przez Ubezpieczonego. Brak jest natomiast w OWU definicji „osoby upoważnionej do użytkowania pojazdu”, która nakazywałaby odmienną interpretację tego pojęcia. Tymczasem, jak już wyżej wskazano, w świetle art. 827 § 1 i § 3 k.c., wyłączona może być odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkody wyrządzone umyślnie przez ubezpieczającego (ubezpieczonego), a także – co do zasady – przez osobę pozostającą z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Oznacza to, że nie ma podstaw do wyłączenia odpowiedzialności za szkody wyrządzone umyślnie przez osoby upoważnione do użytkowania pojazdu a także osoby zatrudnione przez Ubezpieczającego, które jednocześnie nie pozostają z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. W tych okolicznościach, stosując postanowienie § 4 ust. 1 pkt 2 „OWU autocasco” o treści powołanej wyżej, Allianz Polska S.A. w dalszym ciągu stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Należało zatem uznać, że Allianz Polska S.A. nie zaniechał stosowania praktyki opisanej w punkcie IV sentencji decyzji, a więc zasadne było wydanie w tym zakresie na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie (...).

3.8. Wspólne uzasadnienie dla rozstrzygnięć zawartych w punktach I–IV sentencji decyzji.

Powyżej wykazano rozbieżność pomiędzy stanem prawnym a komunikatem przekazywanym konsumentowi w treści zawieranej umowy, w czym, zdaniem Prezesa Urzędu, przejawiała się nieuczciwa praktyka rynkowa wprowadzająca w błąd. Przeciętny konsument, związany z Allianz Polska S.A. umową ubezpieczenia, dostawał jednoznaczny komunikat, w jakich przypadkach Spółka nie będzie ponosiła odpowiedzialności za szkodę. Komunikat ten, jako sprzeczny z uregulowaniem ustawowym, wywoływał u konsumenta niezgodne z rzeczywistością przekonanie o jego sytuacji prawnej. W szczególności powodował przekonanie, iż ewentualne wnoszenie roszczeń będzie bezpodstawne. Dodać należy, iż nawet od najbardziej ostrożnego i uważnego konsumenta nie można wymagać, aby kwestionował legalność zapisów umowy łączącej go z zakładem ubezpieczeń. Takie postępowanie wymaga bowiem fachowej wiedzy prawniczej. Mając to na uwadze uznać jednocześnie należy, iż powyżej opisane działanie Spółki jest doniosłe dla sfery decyzyjnej konsumenta w tym znaczeniu, że pod jej wpływem konsument co najmniej może podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął. Zgodnie z art. 2 pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu (...), przez decyzję dotyczącą umowy rozumie się podejmowaną przez konsumenta decyzję, co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu, zapłaci za produkt w całości lub w części, zatrzyma produkt rozporządzi nim lub wykona uprawnienie umowne związane z produktem, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzyma się od jej dokonania. W niniejszej sprawie, taką decyzją będzie odstąpienie od dochodzenia roszczeń z zawartej umowy ubezpieczenia, czyli zaniechanie egzekwowania przysługującego konsumentowi uprawnienia związanego z produktem. Na marginesie wskazać jedynie należy, iż dla zakwalifikowania działania przedsiębiorcy jako nieuczciwej praktyki rynkowej wystarczy jedynie potencjalna możliwość podjęcia przez konsumenta decyzji, której nie podjąłby, gdyby nie został wprowadzony w błąd. W okolicznościach niniejszej sprawy, działanie Spółki naruszyło prawo konsumentów do uzyskiwania rzetelnych, prawdziwych i – przede wszystkim - niewprowadzających w błąd informacji o produkcie, dzięki któremu mogą oni podjąć świadomą decyzję rynkową i dokonać efektywnego wyboru działania. Skutkowało to co

najmniej potencjalną możliwością rezygnacji z wysuwania roszczeń przez konsumentów.

Należy dodać, iż klauzula generalna, wskazana w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...), wymaga także uznania, iż dana praktyka rynkowa narusza dobre obyczaje. Zgodnie z poglądem doktryny *sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (...), czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania* (K. Pietrzykowski, red., *Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2002 r., s. 804*). W niniejszej sprawie dobre obyczaje należy ocenić jako prawo do rzetelnej, jednoznacznej, a przede wszystkim zgodnej z obowiązującym prawem informacji, jaką przedsiębiorca zamieszcza w treści stosowanych wzorców umowy. Naruszenie tak rozumianych dobrych obyczajów zostało dokonane przez Spółkę poprzez określenie wzajemnych praw i obowiązków stron umów ubezpieczenia w sposób sprzeczny z obowiązującym prawem.

Wobec powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, zachodzą przesłanki uzasadniające uznanie opisanego powyżej zachowania Spółki za nieuczciwą praktykę rynkową wprowadzającą w błąd. Działanie to, przybierające postać zamieszczania przez Spółkę określonych postanowień we wzorcach umownych określających wzajemne uprawnienia stron nawiązywanego stosunku prawnego, a wprowadzające konsumentów w błąd co do rzeczywistego stanu prawnego, mogło powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Działania Spółki należy zatem uznać za nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu (...), sprecyzowaną w art. 5 ust. 1 tej ustawy. Tym samym spełniona została pierwsza z przesłanek warunkujących możliwość stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, przesłanka bezprawności działań.

Ad 3.3.b) Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

W myśl art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nieuczciwe praktyki rynkowe są praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów. Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątplenia mamy do czynienia z prawami licznej grupy konsumentów, wszystkich konsumentów będących klientami Allianz Polska S.A., jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę ubezpieczenia. W rozpatrywanym stanie faktycznym zachowanie nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Zważywszy na rodzaj i charakter prowadzonej przez Spółkę działalności gospodarczej w zakresie ubezpieczeń majątkowych uprawniony jest wniosek, iż każdy jej klient (konsument) zawierający lub mogący zawrzeć ze Spółką taką umowę, mógł być dotknięty zarzucanymi praktykami.

Tym samym wykazano spełnienie drugiej z przesłanek warunkujących uznanie wyżej opisanego zachowania Spółki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

3.8. Kara pieniężna.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie (...), Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24. Z treści przepisu wynika, iż ww. kara ma charakter fakultatywny. W związku z tym, Prezes Urzędu w ramach uznania administracyjnego decyduje, czy zasadne jest w danej sprawie nałożenie kary. Ustawa nie zawiera katalogu przesłanek, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary. W art. 111 ustawy o ochronie (...) wskazano jedynie, iż ustalając wysokość kary Prezes Urzędu winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy.

W rozstrzygnięciu niniejszej decyzji stwierdzono, że Allianz Polska S.A. naruszył zakaz, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie (...). Zakaz ten ma charakter bezwzględny, zatem nie istnieją przesłanki natury prawnej, które umożliwiły zalegalizowanie tych praktyk. Spełniona jest zatem podstawowa przesłanka warunkująca nałożenie kary pieniężnej. Stwierdzona praktyka dotyczy działań zakładu ubezpieczeń, polegających na stosowaniu w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowień wyłączających jego odpowiedzialność względem ubezpieczającego.

Prezes Urzędu dostrzegł konieczność odniesienia się, przy nakładaniu administracyjnych kar pieniężnych, do kwestii umyślności bądź nieumyślności zachowania przedsiębiorcy. Konieczność uwzględnienia tych okoliczności jest zgodna z tezami formułowanymi w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz sądów administracyjnych i cywilnych. Zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego. Dokonując oceny strony podmiotowej praktyk Spółki wskazanych w sentencji decyzji, Prezes Urzędu zważył przede wszystkim, czy miała ona zamiar ich stosowania czy też praktyki te były jedynie skutkiem niezachowania przez nią ostrożności wymaganej w danych okolicznościach. Zdaniem Prezesa Urzędu, ogół okoliczności sprawy każe przyjąć, że praktyki spowodowane były niedołożeniem przez Spółkę wystarczających starań, aby opracowane przez nią OWU były zgodne z przepisami prawa. W stanie faktycznym sprawy, brak jest podstaw do uznania, że praktyki były stosowane przez Allianz Polska S.A. umyślnie. Jednocześnie jednak, w ocenie Prezesa Urzędu, brak jest podstaw do uznania, że Spółka nie miała możliwości przewidzenia, że podejmowane przez nią działania mają charakter bezprawny. Spółka jest przedsiębiorcą mającym nieograniczony dostęp do profesjonalnej obsługi prawnej. Przedsiębiorca taki ma możliwość przewidzenia, że stosowana przez niego praktyka rynkowa stać może w sprzeczności z obowiązującymi przepisami. W świetle powyższego, należy stwierdzić, że stosując zarzucaną praktykę Allianz Polska S.A. działała nieumyślnie, co w konsekwencji skutkuje wypełnieniem przesłanki z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie (...), umożliwiającej nałożenie kary pieniężnej.

Przede wszystkim wzięto pod uwagę fakt, iż naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów polegało na stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej wprowadzającej konsumentów w błąd, co do rzeczywistego stanu prawnego. Stwierdzone praktyki miały miejsce na etapie kontraktowym ze skutkami na etapie wykonywania kontraktu. Pod wpływem kwestionowanych postanowień OWU, konsumenci mogli podejmować decyzje dotyczące skorzystania z oferty Spółki. W konsekwencji zagrożone zostały zarówno ich interesy niemajątkowe, jak i ekonomiczne. Pierwsze z nich przejawiają się w prawie konsumenta do informacji. Chodzi przy tym o informację rzetelną, prawdziwą i niewprowadzającą w błąd. Konsument może i powinien spodziewać się, że treść umowy,

którą zawiera przez przystąpienie, nie będzie sprzeczna z bezwzględnie obowiązującymi przepisami ustawy. Zakwestionowana redakcja postanowień OWU mogła powodować, iż pod jej wpływem konsumenci mogli rezygnować z realizacji przysługujących im roszczeń, w wyniku czego zagrożone zostały także ich istotne interesy ekonomiczne.

Ustalenie kar za praktyki opisane w sentencji decyzji odbywało się etapowo, z uwagi na zaistnienie licznych okoliczności mających wpływ na ich wysokość. Ustalając wymiar kary pieniężnej, Prezes Urzędu, w pierwszej kolejności, dokonywał oceny wagi stwierdzonej praktyki i na tej podstawie ustalał kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonywał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

Podstawą obliczenia wysokości kary jest przychód Przedsiębiorcy osiągnięty w roku poprzedzającym rok nałożenia kary tj. kwota ... zł (zgodnie z „Technicznym rachunkiem ubezpieczeń majątkowych i osobowych”, wartość przychodu osiągniętego przez Allianz Polska S.A., to jest wartość składek przypisanych brutto).

3.8.1. Kara pieniężna nałożona w punkcie V sentencji decyzji.

Z uwagi na to, że praktyki opisane w punktach od I do III sentencji decyzji dotyczyły postanowień o zbliżonej treści, które w sposób podobny regulowały zakres odpowiedzialności Allianz Polska S.A., a także – w odróżnieniu od praktyki opisanej w punkcie IV sentencji – dotyczyły zasadniczo ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych oraz tego, co się w nich znajduje, Prezes Urzędu uznał za właściwe, aby nałożyć za ich stosowanie jedną karę.

Postanowienie zawarte w § 6 ust. 1 pkt 1 „Ogólnych warunków ubezpieczenia Wszystko co w domu”, do których odnosi się punkt I sentencji decyzji, miały zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 10 sierpnia 2007 r. (dowód: karta 119). Jego odpowiednikiem jest postanowienie § 5 ust. 3 pkt 1 „OWU Bezpieczny Dom”, które obowiązuje od dnia 25 stycznia 2013 r. Postanowienie zawarte w § 6 ust. 1 pkt 1 „Ogólnych warunków ubezpieczenia mieszkań Wspólny Parasol”, do których odnosi się punkt II sentencji decyzji, miały zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 17 grudnia 2007 r. (dowód: karta 143). Jego odpowiednikiem jest postanowienie § 5 ust. 2 pkt 1 „OWU Wspólny Parasol”, które obowiązuje od dnia 22 lutego 2013 r. Postanowienie zawarte w § 10 ust. 1 pkt 1 „Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych Pod własnym dachem”, do których odnosi się punkt III sentencji decyzji, miały zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 sierpnia 2008 r. (dowód: karta 178). Jego odpowiednikiem jest postanowienie § 5 ust. 3 pkt 1 „OWU Bezpieczny Dom”, które obowiązuje od dnia 25 stycznia 2013 r. Wymierzając karę w niniejszej sprawie Prezes Urzędu wziął zatem pod uwagę długi, bo ponad pięcioletni (punktach I i II sentencji decyzji) i ponad czteroletni (punkt III sentencji decyzji) okres stosowania stwierdzonych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Prezes Urzędu uznał, iż waga omawianego naruszenia w niniejszej sprawie kształtuje się na poziomie ...% przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2012 r. Tym samym ustalona kwota bazowa, stanowiąca równowartość ...% przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę, wynosi (po zaokrągleniu do zł) ... zł.

Okolicznością łagodzącą, mającą wpływ na wymiar kary, był fakt zaniechania przez przedsiębiorcę stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, opisanych w punktach od I do III sentencji decyzji. Okoliczności obciążających nie stwierdzono.

Uwzględnienie wskazanej powyżej okoliczności łagodzącej uzasadnia obniżenie kary o ...%, tj. o kwotę ...zł. Ostateczna wysokość kary pieniężnej wynosi więc ... zł.

Po myśli art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów maksymalną karą, jaką mógłby w niniejszej sprawie zastosować Prezes Urzędu byłaby kara na poziomie 10% przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2012 r., to jest kara w wysokości ...

zł. Kara pieniężna orzeczona w punkcie V sentencji decyzji stanowi ... % przychodu przedsiębiorcy za rok 2012 r., czyli ... % kary, jaka mogłaby być w tym przypadku nałożona.

3.8.4. Kara pieniężna nałożona w punkcie VI sentencji decyzji.

Postanowienie zawarte w § 4 ust. 1 pkt 2 „Ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco”, do których odnosi się punkt IV sentencji decyzji, miały zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 czerwca 2009 r. (dowód: karta 58). Allianz Polska S.A. parokrotnie dokonywał zmian „OWU autocasco” (na mocy uchwał Zarządu: nr 109/2011 z dnia 16 grudnia 2011 r., nr 4/2012 z dnia 26 stycznia 2012 r., nr 119/2012 z dnia 3 sierpnia 2012 r. oraz nr 146/2012 z dnia 28 września 2012 r.). Allianz Polska S.A. nadal posługuje się postanowieniem „OWU autocasco”, które wyłącza jego odpowiedzialność za szkody wyrządzone umyślnie przez osoby upoważnione do użytkowania pojazdu. Jak już wyżej wskazano, taka regulacja jest sprzeczna z kodeksowymi regułami określającymi zasady odpowiedzialności. W konsekwencji trzeba uznać, że zarzucana Spółce praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów trwa nadal. Prezes Urzędu dostrzegł, że Allianz Polska S.A., wprowadzając modyfikacje do treści § 4 ust. 1 pkt 2 „OWU autocasco”, podjął działania mające na celu zaprzestanie praktyki. Nie doprowadziły one jednak do pełnego zaniechania stosowania praktyki. Wymierzając karę w niniejszej sprawie Prezes Urzędu wziął zatem pod uwagę że stwierdzona praktyka jest stosowana nieprzerwanie od ponad czterech lat.

Prezes Urzędu uznał, iż waga omawianego naruszenia w niniejszej sprawie kształtuje się na poziomie ... % przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2012 r. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość ...% przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę wynosi (po zaokrągleniu do zł) ... zł.

Okolicznością łagodzącą, mającą wpływ na wymiar kary, był fakt podjęcia przez Spółkę działań mających na celu zaprzestanie praktyki. Okoliczności obciążających nie stwierdzono. Uwzględnienie okoliczności obniżającej wymiar kary uzasadnia jej obniżenie o ...%, tj. o kwotę ... zł. Ostateczna wysokość kary pieniężnej wynosi ... zł.

Po myśli art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów maksymalną karą, jaką mógłby w niniejszej sprawie zastosować Prezes Urzędu byłaby kara na poziomie 10% przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2012 r., to jest kara w wysokości ... zł. Kara pieniężna orzeczona w punkcie VI sentencji decyzji stanowi ... % przychodu przedsiębiorcy za rok 2012 r., czyli ... % kary, jaka mogłaby być w tym przypadku nałożona.

Zdaniem Prezesa Urzędu, tak określone kary spełnią zarówno rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i prewencyjną, zapobiegając ponownemu ich naruszeniu. Nie bez znaczenia jest też ich walor wychowawczy, w tym wymiar ogólny, odstraszający dla innych przedsiębiorców działających w branży przed podobnym naruszeniem słusznych interesów konsumentów.

Przyjmując okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak również fakt, iż kara winna być orzekana na poziomie wystarczającym do osiągnięcia zamierzonego celu i odczuwalna dla przedsiębiorcy, Prezes Urzędu postanowił nałożyć kary, w wysokości określonej **jak w punktach V i VI sentencji decyzji.**

Łączna wysokość kar nałożonych w punktach V i VI sentencji decyzji wynosi ... zł, co stanowi ...% przychodu przedsiębiorcy za rok 2012 r., czyli ...% kary, jaka mogłaby być w tym przypadku nałożona.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie (...), karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony

Konkurencji i Konsumentów Warszawie: NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Pouczenie: Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie (...), w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Otrzymuje:

Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji
Allianz Polska Spółka Akcyjna
ul. Rodziny Hiszpańskich 1
02-685 Warszawa